

ANMELDELSE

CECILIE RUBOW: Indendørsmenneskets natur. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 2022. 286 sider. ISBN 9788772194998. Pris: 239,95 kr.

Hvordan er antropologien relevant, når vi leder efter løsninger på klimakrisen? Hvad kan fagets metoder og indsigter bidrage med? Og hvordan kan antropologer formidle dem på måder, som er tilgængelige for en bredere befolkning? Cecilie Rubow giver et godt bud i sin nye monografi *Indendørsmenneskets natur*. Monografien tager udgangspunkt i en multilokaliseret etnografisk undersøgelse af forskellige gruppers forhold til – og praksisser i – den danske udendørsnatur. Vi følger fuglekiggere, mountainbikere, strandfolk og klimaaktivisters færdene i deres naturlige habitater.

At læse Rubows bog er som at bevæge sig gennem de landskaber, hun skriver om. Strande, klitter, skove, fællede. Som læser står du lige dér, midt i blæsten og bølgerne og det flygende sand eller med gummistøvlerne solidt plantet i et mudret vandløb på udkig efter vandsalamandere. Du kan mærke kulden, der river i kinderne, lugte skovbunden og høre fuglene synge og kvitre. Og så kan du fornemme stemninger og sindstilstande, der spejles uden for dig selv, i himlen, i vandet og i lyset, som når hun for eksempel skriver: „Fjorden om morgenen, det stille vand, det flade lys fra solen, der langsomt begynder at varme. De blågrønne flader og levende mønstre, lyden fra de små klukkende søer, det flade land, der forstørrer rummet, og hvis varme gør lyset flimrende i disen.“

Billederne i Rubows monografi er så stærke og sanselige, at man sommetider må genlæse en passage og stille sig selv spørgsmålet: Er det her virkelig akademisk forskning? Ja, det er det, og formidlingen tjener andre formål end blot at være smuk. Som med film, musik eller skønlitteratur får vi lov at erkende og forstå gennem det sanselige. Bogens analytiske indsigter bliver ikke forklaret på klassisk akademisk og redegørende vis, men skrevet sådan frem, at vi kan mærke dem gennem det sansemættede sprog. Det resonerer da også med en af bogens helt centrale pointer: at vi mennesker har brug for at mærke naturen, lytte, lugte og tale med den. Sommetider lade os overvælde og omslutte af den for at erkende det forhold, at vi er den, og den er os.

Rubow skriver sig ind i en populær gren af antropologien, som undersøger mennesket i den såkaldt antropocæne tidsalder – en epoke, der strækker sig over de seneste 200 år, hvor menneskets påvirkning af naturen har været så stor, at

det har ledt os ind i en klimakrise. En af årsagerne til krisen skal findes i moderne menneskers forståelse af naturen som noget adskilt fra dem selv, påpeger Rubow. Derfor kan det være en løsning på krisen at dyrke vores sammenfiltrering med naturen. Inspireret af Bruno Latour undersøger hun udendørsmenneskers måder at økologisere på, altså, hvordan de indgår i mere ligeværdige, venlige og flerartslige praksisser.

Vi starter med at følge strandfolket i Tisvilde. De bruger stranden som et meditativt rum, hvor de kan opnå en næsten religiøs følelse af at være en af del noget større, noget uendeligt. *At strande* kalder hun de ture, strandfolket går for at blive „blæst igennem“ – følelsen af, at skellet mellem vind og krop udviskes. De transcenderende oplevelser går igen, når Rubow tager læseren med på fuglekiggerudflugt. Her beskriver hun, hvordan synet skærpes, når man lærer at observere fugle, hvordan man lærer naturens sprog, tegn og billeder at kende og heri, hvordan man kan lære at dvæle i sammenfiltreringen mellem sig selv, himlen og dyrene. Senere møder vi *artsambassadørerne*, en gruppe klimaaktivister, som holder øje med de dyr og planter, der lever på Amager Fælled. I deres praksis opnår de en så stor identifikation med arterne, at de forstår dem som ligeværdige i et stort fællesskab, én økologi. Heri findes deres motivation for at arbejde for overholdelsen af arternes lovmæssige rettigheder – ambassadens primære formål. Det er i disse beskrivelser, at vi som læsere bliver præsenteret for nye, inspirerende måder at indrette os på, opdyrke tålmodighed og nye natursyn i en ellers „planteblind“ verden. Sideløbende med de fængende etnografiske beskrivelser fører Rubow analytiske samtaler med teoretikere som Eduardo Kohn, John Hartigan og Donna Haraway. Bogen indfører os som læsere i en gren af den naturinteresserede antropologi på en både inspirerende, jordnær og letforståelig måde.

På trods af potentialet i de nære fortællinger og analyser sidder vi alligevel tilbage med følelsen af mangel på en mere strukturel kritik. Som den svenske humanøkonom Andreas Malm har påpeget, er problemet med det *antropocæne* argument, at det er det kapitalistiske økonomiske system og ikke *mennesket*, der udpiner jorden og dens ressourcer. Uden en strukturel analyse mister vi desuden muligheden for at overveje (og udfordre) de politiske og økonomiske forhold, der strukturerer menneskers fritidsengagement. Det er ikke alle mennesker, som har samme mulighed for at dvæle så meget i naturen som det nordsjællandske udsnit af den danske befolkning, der beskrives i bogen. Hvor en borger i Cambodia eller Bangladesh gennemsnitligt må arbejde 47 timer om ugen for at overleve, har bogens personer tilsyneladende meget fritid, som de kan bruge i det fri. Klimakrisen kan altså ikke løses med en opfordring til, at vi alle forbinder os mere med naturen – hvis det skal ske, skal der radikale strukturelle ændringer til.

Bogens styrke er således også dens svaghed: De nære beskrivelser og sansemættede feltbesøg efterlader os med en følelse af, at en del af det store billede mangler.

På trods af dette præsenteres en række skarpe observationer, der viser, hvordan antropologifaget og dets metoder er relevante for videnskaben generelt og for læsere uden for den akademiske verden. God etnografisk formidling sætter gang i fantasien og mulighederne for at forestille os andre måder at leve på. Her er en bog, som vi får lyst til at stikke i hænderne på vores forældre, bedsteforældre, venner og dekanen på det samfundsvidenskabelige fakultet: Læs! Antropologien er bestemt ikke i krise, men det er klimaet. Og her er en bog, der kan hjælpe os til at komme i gang med at handle.

*Hannah Henckel og My Abrahamsen
Kandidatstuderende
Institut for Antropologi, Københavns Universitet*

